СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 99. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 29-го квітня 1936. — VOL. XLIV. No. 99. Jersey City, N. J., Wednesday, April 29, 1936. THREE CENTS

СЕНАТОР ТАВРУЄ НИЗЬКУ ЖИТТЄВУ СТОПУ

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Дикинсон, републиканець зі стейту Айова, осуджував у своїй промові в палаті сенату гострими словами обниження життєвої стопи американського населення через крізу.

Сенатор говорив, що зріст споживання собачої їжі, яке завважав департамент рільництва, треба приписати тому, що велику частину цеї їжі споживають не собаки, а люди.

Промови Дикинсона слухав з републиканців сенатор МекНері, провідник републиканської меншости, та сенатор Робинсон, провідник демократів. Серед промови прийшов іще сенатор Бирнес, і цей потім відповідав Дикинсонові, висміваючи його заяву.

БИЗНЕС ПРОГОЛОШУЄ ШИРОКІ ПЛЯНИ ПРО РОБОТИ.

ВАШИНҐТОН. — Рада директорів Торговельної Палати Злучених Держав постановила розвести широкий розслід можливостей покласти край безробіттю.

Каже рада, що вона буде розглядати всякі можливости та готова навіть кликати на поміч робітничі орґанізації.

Рівночасно з тим директори приватно виступали проти політики федерального уряду.

НЕВИЯСНЕНЕ ХИТАННЯ БІРЖІ.

НЮ ЙОРК. — Не зважаючи на те, що з усіх боків доносять про корисний стан торговлі й промислу, шери на нюйорській біржі в понеділок упали на 1 до 9 пунктів.

Був це найбільший упадок від 26-го червня 1934-го року.

Сталося це без уваги на те, що того самого дня сталевий інститут показував, що сталевий бизнес зріс на 71%, досягаючи найвищого стану за останніх 6 літ, а автомобілевий бизнес теж проголосив гарну поправу руху.

НЮДЖЕРСЬКА ЛЕҐІСЛЯТУРА ПОЧИНАЄ ПРАЦЮВАТИ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Стейтова леґіслятура зійшлася на засідання, щоб розглянути справу допомоги безробітним.

Члени леґіслятури мусіли вперед випросити з саль нарад безробітних, що в їх неприявности зайшли до леґіслятури ще минулої середи. Ґалерії були повні цікавих. На вулиці стояли тисячі людей, що не вспіли дістатися на ґалерії.

Засідання тревало всього тільки одну годину; не рушивши навіть справи безробіття, леґіслятура відложила наради до середи.

ҐОЛФОВИЙ ЧЕМПІОН ДОРАДНИКОМ УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — Бобі Джовнс, колишній ґолфовий чемпіон, став дорадником федерального уряду. Радить він Адміністрації Поступу Праць при заведенню міських площ для гри ґолфа.

Уряд плянує завести в Америці 600 таких площ.

РАКЕФЕЛЕР ДАЄ ТРИ МІЛІОНИ НА ШПИТАЛЬ ПРОТИ РАКА.

НЮ ЙОРК. — Джан Д. Ракефелер Молодший подарував 3 міліони долярів на заложення шпиталю для боротьби проти рака й подібних недуґ.

Шпиталь цей має мати будинок на 12 поверхів, що має бути виставлений коло Ракефелерового Інституту в Ню Йорку.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ НА ПРИЇЗД НАЙБІЛЬШОГО КОРАБЛЯ.

НЮ ЙОРК. — Адміністрація Публичних Робіт поправляє новий міський причал на Норт Ривері, на кінці Вест 50-тої вулиці, приготовляючи його на приїзд „Квін Мейрі", найбільшого корабля в світі, що його недавно викінчено в Шотляндії для лінії „Кюнард Ґвайт Стар".

Лінія сподівається приїзду цього корабля до нюйорського порту дня 1-го червня.

НЮ ЙОРК ЛАГОДИТЬСЯ ДО ВСЕСВІТНЬОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Оціночна рада міста Ню Йорку подала свої обчислення про приготування до відбуття світової вистави в Ню Йорку в 1939-тім році. За цими обчисленнями, місто має видати на цю виставу 7 міліонів долярів.

Ці обчислення міських видатків зроблені на основі надії, що стейт дасть на цю ціль 4 міліони 125 тисяч долярів.

НОТУЮТЬ ПОТРЯСЕННЯ ЗЕМЛІ.

НЮ ЙОРК. — Сейсмоґрафічний відділ університету Фордгем занотував у понеділок зполудня два потрясення землі. Одно з них трапилося в годині 3 мінут 36, друге в годині 3 мінут 41. Осередок обох потрясень знаходився яких 1,800 миль на південний захід від Ню Йорку.

БРАТЕРСЬКА ЛЮБОВ І ПРАВО ВЛАСНОСТИ.

У малій хатині в Бейкерс Ґолч, Ню Йорк, помер 81-літній Джеймс Филатус Ковлмен, звісний у цій околиці з того, що він пів століття жив зо своїм братом у тій хатині, з одною кімнатою, відділившися від нього накресленою на долівці крейдою лінією, котрої жадний з них не переступав. Його брат, 79-літній Джордж Вашингтон Ковлмен, каже, що й по смерти свого брата він буде придержуватися поділу власности, себто не буде ніколи переступати на братову пайку.

ЛЮДОВІ ДОМИ У СКАЛАТЩИНІ.

Кураторія будови людових домів уложила плян праці на найближчі три роки. Тепер розпочалися приготовні роботи в Глібові, Могилі, Кокошинцях, Галущинцях, Старому Скалаті і т. д. Як бачимо, поляки виконують у приспішеному темпі свій плян, що має на меті польонізацію Східньої Галичини.

НЕ ФАЛЬШУВАТИ ІСТОРІЇ!

Польське міністерство освіти одержало від секретаріяту Ліги Націй проєкт декларації у справі ревізії підручників історії. Декларація сполучена із зобовязанням, що підручники історії будуть брати на увагу також історію чужих держав і оминати обвинувачення та спори між народами. Крім того декларація постановляє, що про виконання цього дезидерату буде дбати в кожній державі окремий комітет. Заявитися в цій справі мають держави до 1. липня ц. р. Почин до ревізії підручників вийшов від міжнародньої комісії інтелєктуальної співпраці. Акція дуже на часі, особливо, коли взяти на увагу трактування української історії деякими чужинцями.

ОДИН ПАПІРОС — 100 ЗЛОТИХ.

Перед окружним судом у Лондоні відбулася цими днями розправа проти одного старшини анґлійських летунських військ, якого обвинувачували в тому, що він, їдучи літаком з Парижа до Лондону, курив у кабіні папіроси, хоч курити в кабіні було строго заборонено. Пасажира зловили на ґарячім учинку, як на анґлійському летовищі виходив з кабіни з папіроскою в устах. Слідство устійнило, що згаданий старшина викурив на лінії Париж—Лондон 5 папіросів. Суд засудив його зате на кару ґривни 500 злотих. Іншими словами — старшина мусів заплатити за один папірос на цій лінії 100 злотих.

БАНДИТИЗМ.

В селі Блізно, в бродніцькім повіті, бандити напали вночі на дім Віхманів, убили 75-літнього Віхмана, його дружину, 70-літню жінку, та їхнього 25-літнього парубка Кіна. Щоб затерти сліди, бандити підпалили ліжко, на якім убили Віхманів, та втекли. Вогонь завважили сусіди і тоді викрито злочин.

СТРАХІТТЯ НОВОЇ ВІЙНИ.

В Лондоні повісився цими днями воєнний інвалід Чарлз Пірс. Самовбивник лишив листа, в якому написав, що відбирає собі життя тому, бо переконаний, що не пережив би страхіть нової війни, яка, на його думку, наближається.

БИЧУВАННЯ В ЕТІОПСЬКОМУ ВІЙСЬКУ.

У звязку з бунтом в етіопській провінції Ґойдам місцева влада забичувала багатьох бунтівників на смерть. Бичування належить до частих тілесних кар у війську неґуса. Виконують її при помочі бичів із шкіри гіпопотама і тільки тубильці, що визначаються виїмковою будовою тіла, можуть видержати більше ніж 50 ударів. Вища скількість рівнається карі смерти. Бандитам і злодіям відрубують в Етіопії руки, одначе цю кару вважають лагіднішою від бичування.

„СТШЕЛЬЦИ" БУДУЮТЬ КОСТЕЛИ.

Повітовий "союз делеґатів „стшелецького звйонзку" в Золочеві рішив піддержувати будову костелів у Гутиську Олеському, Пітричах, Митулині і Бортківі. Задля цього вони орґанізують збірки і працю членів стрілецького союзу при будові.

СМЕРТЬ ВІД БАЛЬОНИКА.

В Челядзі біля Соснівця помер серед незвичайних обставин 11-літній учень вселюдної школи, Йосиф Суфайда. Він бавився ґумовим бальоником, що його купив від вуличного продавця. Коли надув бальоник, йому почало пухнути лице і в короткому часі він незабаром помер. Покликаний лікар не міг нічого порадити, бо хлопець дістав зараження крови.

КАТАСТРОФАЛЬНА ПОЖЕЖА В ТЕАТРІ.

В китайському місті Тулію недалеко Тієнціну вибухла в театрі підчас вистави катастрофальна пожежа. Повстав жахливий переполох, причому у вогні та під ногами юрби згинули поверх 200 осіб, між ними 14 з акторського персоналу. Населення, обурене недостачею протипожежного обезпечення, знищило маґістрат і поліційний будинок.

ЕСКІМОСИ ВИМИРАЮТЬ.

Американські лікарі, які переводили досліди над населенням ескімосів, ствердили, що цей нарід паде жертвою туберкульози, страшної недуги, якої ескімоси давніше не знали. Їхня недоля почалась від часу, як вони зустрілися з білою цивілізацією. Професор медичного факультету в Крейтоні, д-р В. Левін, ствердив, що ескімоси на Алясці наслідком пошести туберкульози осягають пересічний вік найвище 24 літ. Він перевів теж досліди над полярними ескімосами і прийшов до висновку, що як не переведеться далекосяглих санітарних протимір, ескімоська раса вигибне впродовж одної ґенерації.

СМЕРТЬ НАЙСТАРШОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ ФЕМІНІСТКИ.

В Парижі померла одна з перших французьких феміністок, Марґарита Дюран, у 71. році життя. З Марґаритою Дюран зійшла в могилу одна з найзамітніших постатей довоєнної Франції. В тому часі, як справа виборчого права для французьких жінок була тільки темою для карикатуристів і гумористичних журналів і як ніхто не відносився до тієї справи серіозно, Марґарита Дюран оснувала в Парижі часопис „Ля Франс", у якому виступала з домаганнями рівноправности для жінок. По війні Дюран покинула політику і працювала в одній паризькій бібліотеці для жінок, що її теж сама оснувала.

НІМЕЧЧИНА ПОБІЛЬШУЄ СВОЮ ТЕРИТОРІЮ.

Як відомо, діється це від довгого часу шляхом відвоювання землі від моря, головно на західньому шлезвіґгольштинському побережжі. В останьому часі рішено побудувати від острова Сильт греблю, що замкне залив біля Рантум. Таким чином одержиться озеро завбільшки 20 квадратових кільометрів. Випомнувавши воду з цього озера, здобудеться 2,000 гектарів урожайної землі.

ЛЮБОВНА ТРАГЕДІЯ.

Писар Казимир Пивовар, що працював на фільварку в Лошневі (Теребовельщина), рішив відобрати життя своїй приятельці і собі. Та в останній хвилині приятелька стала його благати, щоб він дарував їй життя. Пивовар вибив по лиці приятельку, викинув її за двері, а сам застрілився.

„КОНКУРСИ ПРАЦІ" В ІТАЛІЇ.

На зразок спортових і культурних конкурсів студентської молоді заведено в Італії тепер „конкурси праці" т. зв. „літоріялі дель ляворо". В цих конкурсах братимуть участь молоді робітники, що ще не скінчили 28 літ життя і що належать до фашистівських синдикалістичних орґанізацій. До змагань ставатимуть рільники, ремісники й інші робітники. В цих конкурсах звертається увагу на ділянку винаходів; зокрема тих виробів, що можуть унезалежнити господарське життя Італії від заграниці.

КАРНАВАЛОВІ МАСКИ З СТАРИХ БАНКНОТІВ.

Фабрикація карнавалових масок у Франції була колись дуже рентовним промислом. У самім Парижі було понад 20 фабрик карнавалових масок. Тепер у Парижі є тільки 5 таких фабрик і ці ледви існують. Вневдовзі дві з них будуть зліквідовані. В звязку з тим виявилося, що карнавалові маски виробляють паризькі фабрики зо старих банкнотів та що доставцим цих банкнотів був — Французький Банк. Ріжні проби ствердили, що ніякий рід паперу не надається так добре до виробу карнавалових масок, як старі, знищені банкноти. Тепер з огляду на упадок фабрикації карнавалових масок мусітиме Французький Банк постаратися про іншого промисловця старих банкнотів.

ЗАПРЯГАЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИКІВ ДО ВІЙСЬКОВИХ ПАРАД

МОСКВА (Росія). — Советська „Правда" доносить про велику робітничу параду, зорґанізовану урядом для задемонстрування воєнної готовости робітництва України. Парада відбулася в Києві. Зорґанізовано 62,000 чоловіків і жінок, робітників і урядовців. Поділено їх по військовому на пятьдесять полків. Маширували вони кольонами по 8 осіб у ряді перед трибуною, за якою знаходилися представники советської влади України. Над демонструючими кружляли літаки. Парада зачалася ранком, а тревала до 4 години пополудні.

ВЕЛИКІ ВАЛЮТОВІ ОБМЕЖЕННЯ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА (Польща). — З оголошеного польським урядом комунікату виходить, що польська державна скарбниця втратила на протязі останніх двох місяців 50,000,000 золотих злотих. Тим чином золота резерва зменшилася в тім короткім часі на 10%. Це зачало викликувати серед населення переполох. Зачато скуповувати заграничну валюту і ховати золото. Це й було причиною, що Польща відступила тепер від золотої валюти, бо так треба розуміти її валютові обмеження, хоч офіційно твердиться, що золота стопа є законна. Утворено Девізову Комісію, яка контролюватиме ввесь оборот заграничною валютою і золотом. Заборонено вивозити з Польщі заграничну валюту, як теж і польську. Тільки всього кілька банків матимуть право торгувати заграничною валютою. Все золото, яке вплине з заграничної торговлі, мусить бути віддане Польському Банкові. Тим, що виїжджають з Польщі до чужих країв, буде можна вивезти всього 500 злотих, потрібних на виміну валюти.

Кажуть далі, що всі ці гострі зарядження видано нагло, щоб спинити паніку, яку спричинив вивіз заграничної й золотої валюти з Польщі до Голяндії і Палестини. Оті фінансові обмеження є ще важні і з політичного боку, бо вони відривають Польщу від Франції, яка намагалася вдержати за всяку ціну вільний грошевий оборот. Тепер вільна грошева виміна можлива на европейськім континенті тільки в Бельґії, Голяндії, Швайцарії й Франції.

ФРАНЦУЗИ ТЯГНУЛИ З ПОЛЬЩІ ДОБРІ ЗИСКИ.

ВАРШАВА. — За французько-польську приязнь приходилося Польщі добре платити у формі ріжних концесій, надаваних французьким промисловцям і капіталістам. З процесу, який ведеться в Варшаві проти французьких концесіонарів міської елекровні, виходить, що французи вивезли незаконно з того одного підприємства 25,000,000 злотих.

НАПАД АРАБІВ НА ЖИДІВСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Товпа арабів напала на автомобіль, яким їхав жидівський письменник Шолом-Аша з Хайфи до жидівської кольонії Кінерет коло Назарету. Та побито тільки вікна в автомобілі, а письменникові ніщо не сталося, бо надіхала кінна поліція, яка розігнала товпу.

ҐЕРІНҐ ФІНАНСОВИМ ДИКТАТОРОМ.

БЕРЛІН. — Останнє слово в фінансових і економічних справах не буде вже належати, як це було досі, до д-ра Гяльмара Шахта, а до ґенерала Германа Ґерінґа, якого Гітлер іменував фінансовим диктатором. Тепер Ґерінґ є по Гітлері другою найважнішою фіґурою націстичної Німеччини.

ВИГЛЯДАЄ, ЩО ПОГОДЯТЬСЯ.

ТОКІО (Японія). — Советський амбасадор дійшов до згоди з японським міністром справ заграничних щодо пограничних спорів. Буде назначена комісія, яка вирішить усі ті спори, які відносяться до пограниччя між Японією і Советами та Манчуком і Советами.

ҐЕМБЛЄРІВ ЩОРАЗ МЕНШЕ.

НІЦА (Франція). — Бизнес у Монте Карльо погіршується. Знову не будуть платити дивіденд щеровцям, що є власниками касина, славного міжнароднього дому гри. Шери цього касина впали з $500 на $40. Касино не хоче платити податків і тепер мешканці мусітимуть своїм коштом утримувати дороги, поліцію тощо. А досі оплачувано те все — з кишені грачів.

ВЖЕ І ЗА РОДИННУ МОРАЛЬ ДБАЮТЬ.

МОСКВА. — Арон Зольц, один з найвидніщих советських провідників, заповідає, що мусить бути піднесена родинна мораль. Ті, що будуть часто розводитися, мусітимуть платити подвійні податки. Не можна буде зганяти плоду, каже він далі, бо продовження людського роду це не є приватна справа, але — справа загальна, державна.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917. authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ НЕКУЛЬТУРНОЇ БОРОТЬБИ

Найстарший із живучих галицьких політиків, д-р Кость Левицький, забрав прилюдний голос у справі громадської моралі. Притоку до цього дала часописна полеміка, ведена деякими передовими людьми по краєвих українських часописах. Спосіб, якого вживано при тих політичних порахунках, був такий поганий з морального боку, що д-р Кость Левицький вважав своїм обовязком видати „прилюдний заклик до спамятання, розваги й заперестання соромної боротьби своїх проти своїх". Він домагався в імени добра загальної справи здержати ту боротьбу, яка „дійшла до нечуваних розмірів некультурної форми й негідного змісту".

На ту тему заговорив Кость Левицький іще й у статті, написаній з нагоди Великодня. В цій статті він підкреслює, що „за час бурхливого повоєнного життя призбиралось у нас стільки грішного еґоїзму для догоди особистим амбіціям без огляду на громадську мораль і добро нашої нації, що треба поважно призадуматися над тим, щоби прочистити таку нездорову атмосферу, витягаючи висновки з отих боїв і розбоїв, які ще тут і там докінчуються". А далі пише ще він таке:

„А коли сьогодні бачимо, як наші громадяни, ніби люди передові, що мають претенсії до високої **культури і знання,** любуються у прилюдному **хамстві і простацьких зневагах,** то це таке погане, що нам сором приносить. Це треба покинути безумовно, бо вже й чужі люди з нас сміються".

Не будемо тут входити в те, що це за боротьба, яку повели в краю д-р Осип Назарук, Паліїв, Кедрин, Мудрий і інші, а яка дала притоку до прилюдного заклику д-ра Костя Левицького. Можемо тільки ствердити, що цей заклик зробив своє і ми бачимо частинну ліквідацію непогамованої в способах часописної боротьби „своїх проти своїх". А ми згадуємо за цю справу, головно з уваги на наші відносини в Америці. Знаємо з досвіду, яку велику поносить громадянство шкоду, коли затрачується у його проводі почуття громадянської моралі, коли бере верх еґоїзм і амбіція. І тому саме нераз мовчанкою поминаємо неодні вчинки, „статті" й „спомини" ріжних амбітників, що в тутешній чи канадійській україннькій пресі неправдою, хамством і простацтвом намагаються вносити розгардіяш у наше життя. Ми бачимо, що отаманія, що була нашим прокляттям у часі визвольної боротьби, ще не цілком вигинула. Частина її перенеслась і до Америки. А тут пізнати її по тім, що для неї нація є чесна, армія геройська, а громадянство моральне, коли те все обертається коло „отаманії", коло їхнього „я", коло цього грубого й некультурного „я", яке й нам треба прилюдно натаврувати за його простацький спосіб прилюдної боротьби.

ПОЛІТИКА „БІЛОЇ ЛІНІЇ"

(Польсько-українська „угода" в практиці).

„Читачам української преси на Поліссі не пахне добром. За будьяку дрібничку мусять платити кару. Я сам передплачую три часописи, але з них не користаю, бо ніколи їх не бачу".

„Вже від року ми складаємося на ґазету і передплачуємо її. Дуже нам Ваш часопис подобається, але одно лихо дається в знаки: наш солтис не доручає нам часопису, доки сам не прочитає".

Такі голоси — нарікання зпоза „сокальського кордону" —чуємо не від учора. Це—так сказатиб — уже буденне явище що є наслідком більше несамовитого явища, що ним є „сокальський кордон". Кажемо, що це несамовите явище, яке існує і не існує, яке є видиме і невидиме, дійсне й уроєне, одним словом: зовсім подібне до... курячої гіпнози, чи пак до штуки усиплювання курей.

Чому?

Мабуть кожний чув про таке „усиплювання". Виглядає воно ось як: Кладуть курку на землю і притискають її рукою до землі, доки не успокоїться, чи доки не пізнає, що якась сила її тисне до землі, опісля придержують її дзюб до землі і в продовженні дзюба тягнуть крейдою **білу лінію;** курці здається, що ця біла лінія тримає її при землі і вона лежить, хоч ніхто її вже не держить. Одначе, якщо хотіла би підняти голову вгору, то рука знову притискає дзюб до білої лінії. Це триває так довго, доки курка не погодиться зі своєю долею, чи пак доки не повірить, що біла лінія її держить при землі.

Оця біла лінія дуже подібна до „сокальського кордону". В теорії не існує ніякий кордон між львівським чи тернопільським воєвідством і волинським. Громадянин напр. Рівного чи Луцька може сісти на залізницю і поїхати до... Львова. Ніяка біла лінія його не здержує. Одначе в практиці це виглядає трохи інакше. Недавно, наприклад, відвозив один свідомий українець свою кревнячку до львівської лічниці. Це ніби звичайне явище. За „сокальською білою лінією" це не є звичайне явище, коли свідоміший українець їде до... Львова. Якби він їхав на північний бігун, чи до Етіопії, то це було би пів біди. Ціла біда в тому, що він їхав до... Львова, це є: хотів переступити білу лінію. Тому вже на двірці видно велике зацікавлення його небувалою виправою, тому там випитають його: чого він їде, пощо він їде, за чим він їде і т. д., і т. д.

„Відвожу хору кревнячку".

„А чому не робить того її чоловік?"

„Чейже мусить хтось при дітях лишитися".

„А чи не міг би він лишитися при дітях?"

„Адже краще батькові лишитися з малими дітьми".

Така розмова продовжується в нескінченність, доки громадянин у сотній раз не переконається, що існує „біла лінія".

В теорії її нема; вона невидима, неіснуюча; але в практиці бачить її громадянин Волині на кожнім кроці. Він чує про українські часописи, висилає гроші на передплату, до чого має повне право. Одначе небаром переконається, що існує „біла лінія", що існують „солтиси", „ріжні кари за дрібничку" тощо. Пів кільометра від себе бачить громадянин зза „сокальського кордону", як сусіднє галицьке село йде до читальні „Просвіти", уладжує відчити тощо. В себе „Просвіти" він не побачить, бо він за „білою лінією". Якби чоловік був куркою, то погодивсяб з її існуванням, повірив би, що „біла лінія" мусить бути; але тому, що всупереч змаганням Певних і Спілки громадяни Волині чи Полісся не поростають у піря і не думають засвоювати собі вдачу курей, то „біла лінія" викликує саме зовсім протилежні настрої, як це бажає собі політика „білої лінії".

„Просвіти" на Волині нема. Політика „білої лінії" намагалася впровадити ріжні намістки, як „хати", „кулка" тощо, які створилиб дійсний **духовий** кордон між українцями по цьому і тому боці колишньої австрійсько-російської державної границі. Для ідеї нема кордонів. Тому свідома молодь Волині не думала і не думає зривати звязків з Галичиною, не вважала Луцька за осередок українського культурно-освітнього та політичного життя або — іншими словами — перекреслювала „білу лінію". Коли не стало „Просвти", а прийшли ріжні „хати", то молодь зпочатку віднеслась до них різко неґативно. Одначе пізніше — не маючи іншої змоги до орґанізаційного життя — увійшла до цих „хат", але не для скріплювання „білої лінії". Щоб забезпечити свої „твердині" перед „галичанщиною", медовні новородки т. зв. „Українські Добродійні Т-ва" — як нам пишуть з Кремянеччини — провірюють тих, що підписують декларації приступлення до Т-ва, чи вони не є заражені „галицьким бацилем". Як знаємо, слово „кордон" прийшло з санітарної ділянки. „Кордон" мав хоронити інші області перед зачумленою областю. Такий самий кордон намагаються волинські „добродійні" товариства створити в кожній домівці перед „галичанщиною" чи пак перед українською національною ідеєю.

Які наслідки тієї політики? „Читаємо — каже молодий громадянин Волині — львівські часописи та книжки. Читаємо й будемо читати. Ми, як громадяни „третьої кляси", не маємо змоги жити зорґанізованим життям. Тому тимбільше мусимо одинцем працювати над собою". І Волинь дійсно читає. Декуди читає навіть далеко більше, як Галичина. Так є зі свідомою верствою. Зате до темних кутів лізуть раз-ураз місцеві жидівсько-московські аґенти і роблять свою роботу. Політика „білої лінії" помагає їм у цьому. Вона звернена проти галичан, галицьких національних часописів, книжок, впливів і звязків, саме проти чинників, які поборюють москвофільську гидру. Зі становища курячої гіпнози така політика є зрозуміла. Але люди — не є курми, і волинські українці за тих кільканацять літ не виявили найменшої охоти та здібности... упірюватися.

Чи не пораб скінчити з тими курячими досвідами?—(„Наш Прапор").

КОЛІРОВІ РАСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКІ РАСОВІ ЕЛЄМЕНТИ

(З викладу д-ра Ростислава Єндика в Українськім Науковім Інституті в Берліні).

—o—

Серед людських рас панує принцип двоякої боротьби: аґональної і континентальної. Напрямок першої є добір серед громади, а друга покривається з кольоніяльним завойовництвом.

Помічується ступневий занепад Заходу з причини деякого частинного ослаблення біольоґічної динаміки. Це ослаблення використовують колірові племена й орґанізуються під расовим кличем: „бий білих". Провід обіймає Японія і большевики. Загалом у часі 1800—1932 р. зросло число колірової людности 3.5 разу, числож білої людности лише 2.3 разу.

Причини жилавости японського народу лежать у їхньому довгому відокремленні та зударі релігійно-трансцендентальних постулятів до найбільшого розмножування родин при малих засобах виживлення.

Московщина від доісторичних часів представляє кінець клина палеоазійської раси, що її осередком є Сибір. Колишні старі руські роди і винародовлені чужинці здеґенерувалися й загинули під топором революції. Тепер правлять Росією фінсько-монґольсько-туранські мішанці, які заливають теж Україну. Між ними переважають палеоазійські (25.8 відс.), ляпоноїдні (20.8 відс.) і арменоїдні типи (13.3 відс.), а лише 40 відс. припадає на середземноморців і нордійців.

Наступ на Україну йде з двох боків: творенням валу на румунсько-польській границі та відрубанням Донбасу і Підкавказзя надволжанським клином. Україна протиставляється московським задумам здоровим природнім расовим інстинктом та расовою відразою до расово чужих елементів, і в цьому саме відзеркалюється боротьба двох рас за посідання України.

Одначе понад усякий сумнів мусить побідити раса відвічного українського туземного елементу, хоч остаточний вислід спиняється такими пляновими насильними большевицькими заходами, як напр. кольонізація, виселювання й мішані подружжя.*) Інакше грозить Европі перемалювання на жовто коштом України, як східнього охоронного муру Европи і її культури та цивілізації.

Із заходу наступає на Европу чорна небезпека у Франції, яка постійно посилюється передусім на полудні. Початок дала війна, докінчують спроваджувані чорні робітники. У Парижі нараховують уже за Айкштедтом 200,000 мішанців. В новій французькій літературі виступають „чорні французи".

Жиди представляють особливу породу з „фаціес юдаіка", „анімус юдаікус" дарма, що складаються вони з европейських рас. Обі притоменности повстали в історичних схрещеннях рас і доборі. В Україні представляють жиди окупацію на верхівних місцях, у яких як московські аґенти займають кілька разів більше відсоткового стану серед українців.

* Це видно м. і. із статистики мішаних подруж на Україні, що в українців виносили у роках 1925, 1926 і 1927 лише 3.08 відс., 2.99 відс. і 3.36 відс. у мужчин і 4.84 відс., 4.24 відс. і 4.56 відс. у жінок, коли анальоґічні цифри у німців на Україні виносили 11—12 відс., у москалів 26—39 відс., а у поляків навіть 31—42,48 відсотків.

ЧУЖИНЦІ ДАЮТЬ НАМ ПРИКЛАД.

У „Народній Справі" з 22. березня ц. р. знаходиться світлина з ґрупою весільних гостей (з Франції), а під нею такий текст:

„Наш передплатник у Франції (м. Монделяр) п. Теодор Дрозд (родом з Верхні, п. Завадка, коло Калуша) пише нам, що недавно запросили його знайомі французи на одно своє весілля за свідка і старосту. П. Дрозд, яко староста, мав перший заспівати якусь пісню. „Я навмисне вивчив одну французьку пісню — пише п. Д. — і заспівав, а тоді французи, врадувані тим, просили мене, щоб я заспівав також якусь українську пісню. Я заспівав кілька наших пісень і всім це дуже подобалося. Через пісню зацікавилися нашою долею і я, користаючи з того, розповів коротко, як живе наш нарід та які має труднощі й перешкоди на своїй рідній землі; отже згадав я і про те, що нарід жертвами утримує свої школи і згадав про Т-во „Рідну Школу" та про наш звичай, що свідомі українці також з нагоди весілля складають датки на ту ціль. Тоді один француз встав, перепросив мене і запитав, чи я не приняв би від них жертви на нашу „Рідну Школу". Я, зворушений до сліз, погодився і за хввилю побачив перед собою купу грошей, понад 100 франків, які зложили гості. Я не знав, чи то сон, чи дійсність, так мене це втішило". (П. Дрозд передав ті гроші через Адміністрацію, 43 злоті, на „Рідну Школу".

Бачимо на цьому прикладі, як цінять культурні люди національну свідомість навіть чужих їм народів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 3-го травня, в годині 3-тій пополудні, в салі У. Н. Дому, 760 Стейт вул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо багато справ до полагодження. — Гр. Дячишин, предс.; Ілько Лабуза, кас.; Микола Пащин, секр.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що місячні збори, котрі мали відбутися в суботу, 2-го травня, не відбудуться тому, що їдемо всі на імпрезу, на котру ми запрошені. Збори переносимо цей раз на день 9-го травня, в годині 7-мій ввечір, в гали під ч. 435 Мейн вул. Просимо не забути також і за довги. — Василь Матійчук, предс.; Сергій Вінярський, кас.; Антін Вакулінський, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 3-го травня, зараз по Сл. Божій ,в гали парохіяльній. Обовязком кождого члена є прийти на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Петро Малiборський, секр.

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина друга.

— 60 —

Марійка нічого не сказала, а швидко тінню попід стіною проховзнула в невеличкі суточки й, почувши себе за хатою, пустилася стрімголов бігти, зовсім не знаючи куди. Бігла вуличкою, звернулася на якесь подвіря, перестрибнула через пліт, один, другий, і побачила, що далі починається стрімка гора. Зовсім темно, вергає сніг. У містечку тиша. Марійка постояла, відсапнула й подерлася на гору. Там вона вільна.

25.

Розсікаючи темноту ночі й снігову навалу, в напрямку Рахова мчать два вершники. Сніг засипає очі й заліплює уста. Коні ґарячі, мов вогонь, рвуть вперед, перестрибують глибокі снігові вали. Ліворуч шумить Тиса, з гір з грюкотом падають лявіни.

Павло не їде, а летить. Швидше, вперед! Острожить коня, він хропе й кулею мчить. Минули мадярську заставу, зустріли передові розїзди й далі. Пізно вночі прибули до Рахова. Перше, що найважніше для Павла — Марійка. Він готовий „переґалушити" за неї всю мадярню. Одразу почав домагатися побачення з нею, заявивши гострий протест проти її арешту. Вона вже не сміє піти до міста купити собі на сорочку. Це чорт знає що. Довго сварився, довго дирчали телефони й аж нарешті прибіг до штабу якийсь переляканий старшина й заявив, що Марійки нема й що в її арештній кімнаті знайдено труп Янчеюка. Зчинився розрух. Павло зпочатку не повірив, домагався вияснення справи, але його повели до кімнати, де сиділа Марійка, й показала трупа.

Дивлячись на скорчену з висопленим язиком і очима постать покійника, навіть Павлові стало ніяково. Постояв, подивився й подумав, що мусіла пережити та жінка, коли була змушена на такий учинок. Бідна Марійка. Куди вона пішла? Де знайде притулок? У грудях Павла купчиться й тисне сильний жаль. Треба кудись бігти, шукати. Треба кричати в нічну порожнечу. Але навколо розжарена атмосфера надзвичайних подій і обовязок покладений на нього вищим хотінням стримує особисті бажання й пориви.

Впереді невідомо, за плечима — фронт, боротьба. Хто переможе? Які наслідки? Павло відправляється до мадярського штабу. Не дивлячися на пізню пору, там гармідер і метушня. Безліч військових снує перед очима. Думи Павла двоїлися. Одні переслідували Марійку, що страшною ціною добула собі свободу й можливо десь замерзає в снігу, другі торкаються справи громадської, загальної. Батьківщина в небезпеці. Раз на століття трапляються такі події. Раз на століття гноблений нарід узяв у власні руки свою долю й від нього самого залежить її вирішення. Перед його очима в муках і стражданню родиться те, за чим підсвідомо тисячі років тужить цей бідний гірський люд і Павло з подвійним болем переживав те народження. Кожний його нерв тремтів, кожна думка виривалася з напруженням. Любов — лиш вона одна всеобіймаюча й усесильна здібна пірвати людину до подібного чину.

О, яка радість носити на плечах тягарі любови! Яка невимовна радість любити, вірити й шалено бажати перемоги!

Павло особливо чітко відчував і переживав подібне. Перед ним горіла певна й досяжна мета. Чин, напруження, хвилину витривалости й ти могутній, гордий переможець певно й сміливо ставиш свою стопу на груди конаючого тирана. Дзвонити в дзвони! Співати гимни! Здвигати памятники до небес, і, вперто, ступ за ступом, нести вперед свою любов жагучу, творити там життя, де панувала смерть.

Павло горів, напружено думав і твердими кроками ходив по почекальні мадярського штабу. На дворі вирує густа холодна ніч і в її неспокійних струмах наростають величні події. В повітрі чується напруження й непевність. Страшний потвор здійнявся й занімів над горами й чекає короткого наказу, щоб реготом своїм заставити промовить гори.

Обидва післанці чекали, поки їх покличуть на переговори, але це тривало надто довго. Видно, що ці не особливо кваплятся, мають ще час і майже не звертають на своїх гостей уваги. Це сердило Павла. Він вже каявся, що згодився йти на ті переговори й відчував наперед, що то лиш комедія й що з неї нічого путнього не вийде. Можливо вони потребують виграти час і колиб не справа з Марійкою, Павло ледве чи залишивсяб тут чекати далі.

Нарешті тонкий з гострим носиком чоловічок з друкованим листом паперу в руках, підійшов до післанців: — Так, панове, скажіть, чого ви бажаєте? — проговорив він мадярщиною.

Поручник, що прибув з Павлом, зовсім його не зрозумів, а Павло скипів від злости й майже крикнув: — Даруйте! Ми собі нічого від вас не бажаємо й готові зараз відійти. Ви, здається, покликали нас на якісь переговори?

Той усміхнувся. — Ви, каже, мене не зрозуміли. Маю на думці, що бажаєте й чого добиваєтеся отією авантурою, що її зчинили на наших землях. Це, здається, відноситься виключно до вас, пане Цокан. Чого з вами прибув і цей чужий пан? Ви здається зза гір? — звернувся він до поручника.

— Поперше, гостро заявив Павло, ми не прийшли сюди з вами розводити жарти, подруге цей пан зовсім не розуміє вашої мови й можете з ним говорити лише через мене, але тоном, що ним належиться говорити не з авантуристами, а висланими людьми з табору ваших воєнних противників. Інакше ми ухиляємося від будьяких з вами розмов. Ми цього не потребуємо.

Гостроносий чоловічок поблажливо посміхнувся. — Добродію Цокан, — заявив він десь звисока, не дивлячися на свій куций зріст, — не можна вважати воєнними противниками своїх власних збунтованих горожан. Ця земля тисячу літ належала Мадярщині й хтоб на ній не мешкав, належить виключно мадярському народові. Але даруйте. Мушу закликати пана управителя жупи, що тут якраз перебуває.

Чоловічок відійшов.

— Ми тут зовсім зайві. Це свинство! Бачу, що з ворогом добра розмова лише гарматами. Це ясно. Додому!

В той саме мент викотилося з дверей бочкоподібне людське створіння з анґлійською в зубах люлькою. Воно також висловлювалося виключно по-мадярськи, але трохи інакше ніж його попередник.

Сюсюкаючи, бочкоподібне створіння заявило, що має намір розмовляти лише з чужим старшиною. Також воно заявило, що з Україною вже ведуться окремі переговори й що ці тут майже зайві. — Тепер ще говорю до вас, як свого. — І тикнуло на Павла грубим коротким пальцем.

Ніколи не вважав себе вашим, — заявив Павло.

— Ну, про це пізніше, — перебиває бочкоподібний панок. Не маю на фільософію часу. Моя думка — ввесь той ваш каравал уважаю за бунт. Розумієте? Наказую негайно розпустити вашу банду, повернути все пограбоване державне майно й видати в руки справедливости проводирів Інакше буде зле. До побачення!

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НАЦІОНАЛІЗМ І БОЛЬШЕВИЗМ.

Американський журналіст і письменник Джордж Совл пише в своїх враженнях з Росії між іншим про сильний розвій націоналізму в большевицькій Росії.

Цей націоналізм проявляється, на думку Совла, передовсім прямуванням до економічної самовистарчальности. Далі прямуванням до великої армії. Накінець у великій популярности армії.

Ці факти Совл наводить на те, щоби збити доказ, що комунізм підриває націоналізм. Та думати, що комунізм чи націоналізм суперечить націоналізмові, може хіба той, що не знає російського соціялізму чи комунізму.

ЧИ НАЦІОНАЛІЗМ, ЧИ ЩОСЬ ІНШЕ?

Каже Совл, що російський націоналізм добре висказаний написом на одному прапорі російської большевицької армії, що каже:

„Ми не бажаємо ні цаля чужої території, але не вступимо ні цаля своєї землі".

Тут під своєю землею розуміється не лише корінно московську землю, але й корінно українську, грузинську, білоруську, кіргізьку й іншу немосковську землю, загарбану колись російськими царями в оргії імперіялізму. Всі ці землі московський націоналізм пробує задержати до останнього цаля при Росії.

Отже як це назвати? Якби це пробував царський уряд держати при собі Україну, Туркестан, Білорусь і Кавказ, то це називалось імперіялізмом. Чи як це саме роблять московські большевики, то це вже називається інакше? Чи забирання чужого царями це злодійство, а забирання чужого большевиками — добродійство?

„СВЯТА ІРЛЯНДІЯ".

Цими днями вийшла цікава повість з боротьби за самостійність Ірляндії, котру один письменник описував 80 літ тому в повісти під наголовком „Свята Ірляндія".

Нова повість, що має наголовок „Ві ін Кептивиті" (Ми, що в неволі), котру написала молода ірляндська письменниця Кетлін Полі, описує ґрупу ірляндських студентів католицької теольоґії, що виреклися своєї карієри, а взяли участь у заговорі здобути для Ірляндії волю, або, як каже авторка, ризикували своїми душами, признаючи більшу вірність для Ірляндії, ніж для своєї церкви. Повість описує, як студенти один за одним гинуть у боротьбі. Здавалось би, що повість кінчиться без найменшої потіхи, коли нарешті й герой молодечої групи гине від англійських куль. Одначе, не зважаючи на цей трагічний кінець, як завважують критики, читач відкладає книжку без трагічного почуття.

У чому секрет цього почування? У тому, що геройство героїв боротьби за самостійність Ірляндії, без огляду на сумний кінець боротьби, таке велике, що читач не може сумніватися, що ця боротьба буде ведена колись далі до успішного кінця.

ЩО ТАКЕ СОРОМІЦЬКЕ?

Недавно в одному американському суді ставлено на суд власника салуна, що нібито виставив у своїм салуні соромицький образ.

Обвинувачі говорили судді, що образ висів у салуні над „барою". Представляв він жінку без одіння. Говорили вони, що проходячі попри салун діти й жінки можуть бути здеморалізовані, і тому вони домагалися видання судового приказу на зняття образу.

Суддя, що розсуджував справу, заявив: „Не можна назвати образу соромицьким тільки тому, що він не годиться з загальним поняттям пристойности". І він відмовився дати приказ на зняття образу.

Суддя міг сказати: „Панове, пристойність, як краса, не має правил. Каже англійська приповідка: Краса лежить в очах глядача. Соромицькість теж".

ХАОС НЕ ЛИШ У НАС.

Недавно тому писав проф. Іван Огієнко в „Рідній Мові" гістеричну статтю про „правописний хаос" в українців.

Тепер „Новий Час", український часопис у Львові, приносить статтю про нові правила польського правопису, оголошені недавно спеціяльним комітетом, зложеним для цеї справи польським міністерством освіти і Польською Академією Наук у Варшаві. „Новий Час" дає цій статейці наголовок: „Правописний хаос у поляків".

Хто тямить дещо в справі правопису в англійській мові, той знає, що й між ученими англійськими фільольоґами теж іде жива дискусія за потребу реформи англійського правопису.

Не зважаючи на цю боротьбу, між американськими й англійськими вченими ніхто не рве собі волосся й не кричить гістерично, що англійська мова пропадає, бо в її правописі хаос. Здається, що й між польськими вченими, що вирішували цю справу, відай ніхто не плакав над хаосом у польськім правописі.

І справді, пощо плакати? Не краще відразу приступати до лікування цього хаосу?

ЧИ МИ ОСТАННІ?

Замітно, що польські вчені радять завести в польськім правописі між іншим такі зміни: щоб писати імена народів малою початковою буквою; не давати точки по скороченнях таких слів, де не пропущено останніх букв.

Такі реформи заведено в Польщі в 1936-тім році. Їх заведено вже кілька літ передтим в українськім правописі.

Значить, коли вже й говорити про правописний хаос, то чи не існував він довше у поляків, ніж в українців?

ЧИ КІНЕЦЬ ХАОСОВІ?

Як хто думає, що хаос у правописі вже покінчено, той помиляється. Певно не всі приймуть новий правопис. Одні привикли до іншого правопису. Інших не переконають аргументи проєктодавців. Справа буде облекшена тільки через те, що за реформу станула державна влада, що відразу заведе реформу правопису в школах і урядах.

Та хочби який досконалий був правопис, за якийсь час покажеться потреба нової реформи, бо мова з часом змінюється, а зі змінами мови старі способи писання слів тої мови показуються непідходящими.

Хто кричить проти хаосу в правописі та в імя боротьби проти хаосу хоче завести один правопис, що раз на все має вирішити, як писати слова даної мови, той домагається неможливого.

Хіба що ідеалом у нього — вбити мову. Бож не сперечаються люди за правопис латинської, грецької й старо-єврейської мови, себто мов мертвих.

Адв. ОМАР Е. МАЛИЦКИЙ, кандидат на стейтового сенатора в Огайо.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, КАЛ.

Розголошують українське імя.

Рідко приходиться писати про діяльність української громади в Лос Енджелес, бо нечасто удається прикрасити звіт цеї діяльности хоч невеликим датком на народні потреби.

Проте наша громада, хоч і дуже мала, поставила собі досить велике завдання: ознайомлювати американців з українськими справами, а також помагати Батьківщині морально й матеріяльно в її змаганнях до кращого й ліпшого майбутнього.

В справі ознайомлювання американців з Україною бере участь український, славнозвісний мистець-різьбар і маляр Олександер Архипенко. Він має тут свою школу скульптури й малярства, як теж часто дає лекції з мистецької творчости по ріжних інститутах мистецтва в Лос Енджелес. При нагоді він говорить і про Україну, згадує, що він там родився, та що Дух України надихав його мистецьким талантом, а західня Европа дала йому вишкіл.

Про українські справи говорить американцям відомий громадянин Іван Петрушевич, бувший український представник на Мировій Конференції в Парижі. Він часто дає лекції по американських товариствах і вищих школах. От наприклад: мав він виклад минулого року в Каліфорнійськім Університеті в Лос Енджелес про „Причини й наслідки Берестейського Миру в боротьбі України за свою незалежну державу".

Добрим робітником на славу України являється у нас громадянин Роман Пекай, що цього року сам дбає, щоб на повітовій виставі в Помоні була заступлена своїми мистецькими виробами й українська нація.

А цього року появилася в нас ще нова помічниця на полі виявлення скарбів української культури. Це пані Стефанія Сенчина Иршо (Earnshaw). Вона то через радіо пояснила й співала українські пісні, і своїм милим, альтовим голосом ознайомлювала слухачів з тонами нашої музики.

Годиться ще згадати дві щиро-українські семі: Ілії Ваврички та Теодора Ногаша, себто тих громадян, що то своїх діток не лише навчили української мови, але й українським духом їх наділили. Їхні діти в школі й усюди заявляють, що вони українського роду, та ще пояснюють, що таке Україна й до чого вона змагає. (Певне, що на „істах" таку освіту дають батьки своїм діткам скрізь і завжди; та у нас це — рідкість).

Ось це є виступи, хоч і неперіодичні, поодиноких осіб. Громадою „обух сталити" ми не всилі. Маємо Український Клюб з 20 осіб. І вся наша робота міститься у тім, що предсідниця клюбу, пані Орликова, при помочі кількох членкинь, улаштовує деколи, як от з нагоди народніх свят, „спільні обіди". На таких обідах бувають і лекції, й пісні, й все, що підносить духа. Деколи ці обіди оплачуються і з матеріяльного боку.

Цього року Український Клюб влаштував в „Інтернешенел Інститут" (У. W. C. A.) „спільне свячене". Чистий дохід в сумі трьох долярів долучено до збірки (що ще не закінчена) на памятник Маркіянові Шешкевичеві в Стемфорд, Конектикот.

Підчас цього обіду гром. Пекай, вказуючи на надзвичайно цінну працю Рідної Школи на Західній Україні, візвав усіх, щоб піддержали й помогли цій, такій важній українській установі. Гром. Орликова зголосилася дати прегарну писанку (роботи мистця писання писанок — гром. О. Шабатури з Міннеаполіс) кожній людині, що дасть доляр на Рідну Школу. Гр. Марія Макаровська заявила, що з нагоди одруження свого сина В. Макаровського вона дає на Рідну Школу пять долярів. І так збірка принесла $21.25, з чого $21 вислано через Об'єднання на Рідну Школу. Зложили такі особи: Марія Макаровська $5; Іван Орлик $1.50; по $1: Тетяна Орликова, І. Петрушевич, Р. Пекай, І. Вавричук, Теодосія Вавричкова, Софія Малиновська, Р. Гонсет, І. Ревенко, П. Мордус, В. А. Иршо і Семен Занко; по 50 ц.: Т. Ногаш, Мельник, В. Наливайко, Д. Якубенко, П. Славинський, М. Поглод і Г. Дела; Корчинський 25 ц.

На цім покищо кінчу звіт Українського Клюбу.

Іван Орлик, секретар,
1335 North Avenue 46,
Los Angeles, Calif.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорозька Січ, від. 388, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 3-го травня. Просимо всіх членів бути приявними на зборах. Котрий член не прийде на збори буде караний. Маємо важні справи до полагодження. — П. Пазюк, предс.; П. Огар, секр.; І. Михальцевич, кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 117, подає до відома всім своїм членам, що квартальні збори відбудуться в суботу, 2-го травня, в годині 8-мій ввечір, в гали під ч. 217-219 Іст 6-та вул. Обовязком кождого члена є прийти на ці збори і припровадити нових членів. Пригадуємо всім довгуючим членам, щоб вирівнали свої довги, бо в противні мразі будуть суспендовані. — Ів. Ровінський, предс.; Дм. Семенюк, кас.; Семен Кучма, секр.

НЮ АЛЕКСАНДРІЯ, ПА. Повідомляємо позамісцевих членів відділу 82, щоб місячні вкладки слали на адресу: Theodore Shylak, Box R. F. D. a. a. 45, New Alexandria, Pa. — Теодор Шиляк, секр.

Несміливий.

— Коли вже мусите просити, то будьте бодай тверезі, чоловіче!

— То не дасться, прошу пані!

— Чому?

— Бо як я тверезий, то стидаюся просити милостині.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛЕМКІВ.

Голова лемківської організації д. В. Левчик проголосив Лемківський Зїзд і просив забирати прилюдний голос у лемківських справах. Як один з молодшого покоління лемків, що виріс і виховався в українськім дусі й брав участь в українських визвольних змаганнях, хочу висказати деякі свої завваги.

Молоде покоління лемків це ті українці, які всіми засобами борються проти всього того, що пахне якимсь лемківським сепартизмом, що відділяє нас від одної великої української ідеї й нашої України. Ми віримо, що тільки українська соборницька ідея принесе визволення і лемкам. Ми віримо, що тільки зі зброєю в руках зможемо вирвати Лемківщину з рук ляхів. І тому саме ми є настроєні революційно. Соціялістично-комунистична дурійка, що захопила і частину лемків, це ніщо інше як накладання нових кайданів на лемків.

Ми є зате, щоб зрушити лемків в Америці. Ми й те робимо. Але треба обєднувати лемків на нових принципах, на новітнім способі думання. Тут нема що кричати, що той чи цей „ґринор", а треба дивитись на справу так, хто кращу думку піддає і хто краще розуміє справу. Наша лемківська справа в Америці терпить, бо має багато таких, що завертають лемківську справу назад, а думають, що вони її посувають наперед. В нашій праці мусять зникнути всякі амбіції. Рішальним має бути тільки інтерес народу. Не золотих та масних слів нам треба, а діл. І так треба буде нам глядіти на лемківську справу, коли будемо на Лемківськім Зїзді в Філядельфії дня 31 травня б. р. Геть з усякою кириною! Не сміє бути там цькування брата проти брата. А має бути одно бажання: якнайкраще допомогти нашій Лемківщині, щоб вона виджерала ляцький наступ і була готова в відповідний момент злятися з іншими українськими землями в одну соборну Україну.

Олекса Роман,
бувший стрілець У. Г. А.

ДІВЧИНА Ч. 22

(Китайське народне оповідання).

Янь-Ї був торговцем. Частенько бував у столиці в торговельних справах. Так то знову був він у дорозі. Як запала ніч, мусів пошукати собі заїзного дому. Та там не було вже місця, він не міг уже там приміститися. Та як розглянувся по гостинниці, побачив у ниші сильно зачинені двері, що мусіли вести до якоїсь кімнати.

Янь-Ї сказав до господаря:

— Любий приятелю! Ви певно маєте тут кімнату! Чому не відчинете мені її?

— У цій кімнаті, любий пане, — відповів господар — є духи та примари. Тому я не радив би її ніякому гостеві.

— Е, що, навіть колиб там були духи та примари! Що вони мене обходять? Чи я мав би боятися їх?

На це господар не відповів нічого, лише відчинив двері; взяв лямпу та мітлу й дав їх Янь-Ї. Той пішов до кімнати та поставив лямпу на долівку. У кімнаті було поломане ліжко, вкрите грубою верствою пилу. Янь-Ї спокійно взяв мітлу та позмітав пил. Потім відкрив накривало. Вкінці сказав принести собі пищу та вина. Як попоїв і замкнув двері, безжурно поклався на спочинок.

Мав такий сон: Дуже гарна жінка в багатій одежі підійшла до нього та поклалася поруч нього. У сні Янь-Ї обняв її. Нараз пробудився. Дивно було йому, як побачив, що та сама жінка лежить поруч нього, так як у сні. Янь-Ї спитався, хто вона. Тоді вона відповіла:

— Я жінка одного сусіда. Тому, що мій чоловік у закордоні, я боюся спати сама. Не допитуйся мене, бо пізніше вже все довідаєшся.

Янь-Ї не допитувався. Як стало розвиднюватися, жінка попрощалася з ним, одначе прибіцяла, що на другий вечір прийде знову. На другу ніч вони знову забавлялися. Так було три ночі по черзі. Аж вкінці впало господареві в очі, що купець має стільки вільного часу та почав із ним балачку. Так то довідався, що в тій кімнаті повісилася одна жінка та що там діються дуже дивні речі. Янь-Ї не виговорив своєї тайни. Як прийшла ніч, ця жінка знову зявилася. Янь-Ї сказав:

— Нині господар розповідав мені, що в цій кімнаті повісилася якась жінка. Я здогадуюся, що ця жінка то ти!

Вона відповіла: — Певно, що то я! Та ти, мій коханий, будь спокійний, я тобі не вчиню кривди!

Янь-Ї попросив її, щоб розповіла йому своє життя. Вона стала оповідати:

— Я походжу з родини Му. Дівчиною я була проституткою. В домі розпусти звалася я „дівчина ч. 22". Небаром стала я любкою одного чоловіка, що звався Янь-Квен, а був родом із твого родинного міста. Він обіцяв мені, що ожениться зі мною та забере мене до свого дому. В тайні дала я йому невеличкий маєток, десять тисяч таелів. Він невірний пішов із тими грішми. Як по трьох літах не вернувся, господиня хотіла присилувати мене, щоби я взяла собі іншого любовника. Я не мала виходу. Щоб увільнитися від їх переслідувань, я повісилася. Дім, що в ньому жили мої брати, продали вони чужим людям, а вони переробили його на цей заїзний дім. У цій кімнаті давніше жила я. Тому, що мій дух не помер, живе він тут. Може ти знаєш Янь-Квена, бож він походить із твого міста?

— Самособою, я знаю його!

— Де він тепер живе? спиталася далі жінка. — Що робить тепер?

— Тамтого року жив коло південних воріт. Він оженився та відчинив крамницю. Йде йому добре!

Жінка зітхнула тяжко. Не сказала більше ні слова...

Як два дни пізніше Янь-Ї хотів вертатися до дому, сказала вона до нього:

— Любий приятелю, як радо пішла би я з тобою та жила би разом з тобою. Та я не знаю, чи тобі воно сподобалось би?

— Коли ти можеш іти зі мною, — відповів Янь-Ї — то добре. Я не маю нічого проти того!

— Будь такий добрий, сказала на це жінка — та забери цю деревляну табличку з написом: „Табличка дівчини двацять два". Можеш вигідно сховати її до твоєї валізки. Як виймеш цю табличку та мене закличеш, я все покажуся тобі!

Наш приятель Янь-Ї обіцяв те все. Тоді жінка сказала ще:

— Під моїм ліжком є закопаних пятьдесять таелів, про які ніхто не знає. Візьми їх собі!

Янь-Ї став копати під ліжком і небаром знайшов там урну з пядесятьма таелями. Серце його зраділо. Так пройшла ніч.

На другий день сховав у валізку духову табличку, розпрощався з господарем і вибрався до дому. Як прийшов до дому, розповів своїй жінці цю пригоду. Добра жінка зпочатку не хотіла пристати на це. Колиж побачила пятьдесять таелів, вернулася їй добрий настрій.

Янь-Ї поклав табличку Дівчини ч. 22. під східню стіну. Його жінка взяла табличку та стала кликати духа. І справді, зараз зявилася дівчина ч. 22 і вклонилася низько добрій господині дому. Зпочатку бідна жінка злякалася, та небаром привикла до духа.

Як Янь-Ї в ночі клався на спочинок біля своєї жінки, зявлялася також незнайома та спала з ними.

Як минуло десять днів, ця примара-жінка сказала до Янь-Ї:

— У місті я маю довг. Може ти поміг би мені позбутися його?

Янь-Ї відразу згодився, бо сподівався з того користи для себе самого.

Обоє пішли до південних воріт, а там жінка сказала йому:

— Я житиму тепер у Янь-Квеновій хаті, поки не дістану старого довгу.

Янь-Ї хотів іще далі допитуватися, та побачив, що вона вже входить до крамниці, що належала до Янь-Квена. Він ждав хвилину, та вона не верталася. Нараз побачив, як з хати вибігла перелякана Янь-Квенова прислуга. Він спитався одного з прислуги, що це за причина. Той сказав:

— Ах, мій пан Янь-Квен був здоровісенький. Нараз до нього приступив якийсь дух і випустив кров із усіх нових девять дір. Тепер він уже не живе!

Янь-Ї знав, що то дівчина ч. 22. вбила його. Скоро пішов до дому, взяв табличку та голосно став кликати духа. Та за ним не було ні сліху, ні диху.

Тепер Янь-Ї зрозумів, що старий довг то була пімста, яку ця жінка виконала на Янь-Квені на землі, щоби пімститися за його зраду.

Так то тут можна прикласти отсі рядки:

Добрість забув раз Янь-Квен
І пімста богів досягнула його.
Раз згрішив Ле-Ї проти свого сумління,
І був переміненний в іншу істоту,
Затям собі цю сторію сумну невірного Янь-Квена,
Що його Доля покарала,
Бо божественне Небо
Ніколи не щадить безсердешного любка.

— Коли бачу лише яке комічне лице, не можу здержатися від сміху.

— Гм, то я не розумію, як ви можете голитися?!

— Чому ви, докторе, не відклонилися тому панові?

— Бо його поведінка негідна. Був у мене на обіді, попсував собі жолудок, а тепер лікується в іншого доктора!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНІ.

Фінікcвил, Па. — Бр. св. Петра й Павла, від. 321 У. Н. Соза, ухвалило на своїх зборах висилнувати з братської каси $10, а М. Куриляк і Ф. Цюх зложили по $1, отже разом вислано до Обєднання $12.

Федор Цюх, секретар.

Іст Тонтон, Масс. — Ілія Давидчук прислав до Обєднання $2.

АЛЬКОГОЛЬ МСТИТЬСЯ.

(Подає протиалькогольне Т-во „Відродження").

Алькоголь вироджує та винищує сімю пяниці. Потомки є хворі, ледачі та вигибають завчасу, безплідно. Родовід такої сімї подав лікар д-р Пулявський:

Чоловік: Осип, пяниця вмер від апоплексії;

Жінка: Катерина, гістеричка нервово хвора, дочка пяниці;

Іх діти:

Ева: Гістеричка.

Антін: Здоров, його діти здорові.

Іван: Умер від падачки в 24 році життя.

Войтіх: Пяниця, убитий в бійці. Його троє дітей вмерло від води в голові.

Севастіян: Конокрад, карaний часто. Його троє дітей: пяниця, божевільний і злодійка. Іхні потомки вимерли від падачки та були ідіотами.

Ева: Одна її дитина вмерла в 3 році життя від води в голові; **Валентин** — вмер від запалення нирок, його син ідіот, **Войтіх** — пяниця і злодій.

Так отже в 4 поколіннях ця сімя видала тільки одну здорову особу, а за те:

Пяниць	5
Ідіотів	3
Падачковатих	4
Божевільних	2
Гістеричних	3
Злочинців	4
Водоголових	4
Здорових	1
Разом	26

Вислід: на 25 потомків хворих і злочинних тільки один здоровий!

Читачі! Прослідіть знайомі сімї пяниць, а зовсім певно знайдете там подібні відносини, як у наведеному випадку. В той спосіб вироджуються родини, а вслід за тим цілі народи. Історія навчила нас, що так вигинули старі народи та це й нині винищує алькоголь американських індіян та африканських мурииів. Українці! Пючи, ви самі причиняєтеся до виродження та загибелі вашої родини, а знищення та заглади нашого народу. Поки ще не запізно — покидайте пити! Геть алькогольну отруту! Всі до боротьби за здоровий український нарід!

ЯК РОБЛЯТЬ ПЕРЛИ

Японець Мікімото, власник перлової фарми в заливі Ґокашо. — Ловля перлових черепах і їх плекання. — Оброблювання перел.

Один англійський журналіст так описує свою мандрівку по найбільшій японській „фармі" перлових скойок (устриць). Ми мандрували Японією, країною льону. Почалася страшна подорож горами. Наша каравана, шість авт, гнала наче яка кавалькада диких бедуїнів, так, що ми що хвилини боялися, щоби на якому скруті не впасти в провалля. Ми вибралися відвідати добродія Мікімото, батька „плеканих перел".

Коли ми щасливо приїхали до заливу Ґокашо, ждав там на нас паровий яхт, заквітчаний прапорчиками мальовничих барв, щоби нас відвезти на „фарму перел".

На чердаку привитав нас Мікімото. Мав на собі святочне кімоно з чорного шовку, капелюх дивної форми та велику, напевно найбільшу парасолю, яку я колинебудь бачив.

Найбільшу радість відчуває той чоловік (йому вже 76 літ, а маєток його оцінюють на яких двацять міліонів долярів), коли чужинця може поводити по своїй фармі та показувати всякі подробиці.

Яхт плив попри побережжя чудового заливу. В долині видно було багато поромів. На них жінки обчищували устриці з морської поволоки.

Перекладачі пояснили нам, як іде праця на „перловій фнрмі". Зібрані та переглянені устриці (чи не мають якої недуги) ставлять у металеві клітки, в яких вміщається по 140—150 устриць. Ті клітки спускають у море так, що висять на поперечках, прикріплених до поромів, яких 25 стіп над дном моря. Устриці лежать у тих клітках сім літ. Двічі до року витягають їх із моря, щоби добре обчистити від ріжного шкідливого осаду, щоб устриця могла краще віджививлятися. Потім їх намащують тером, щоб охоронити від недуг.

За сім літ згине щонайменше 20% устриць, 10% не витворює перел, а всього яких 60% із первісно вибраних приносить користь. Та із тих знову лише 4—5% є таких перел, які надаються для торговлі.

Коли в останнє витягли клітки з моря, були так покриті морськими ростинами й осадом, що треба було досить напрацюватися, заки те все усунулося. Самособою, цю працю треба робити дуже обережно.

Жінки мають при роботі довгі рукавиці й маленьку сокирку, якою виконують працю.

Ми відпливли яхтом далі до одного байдака. З кабіни із дна байдака вийшло шість на біло зодягнених дівчат, що ловили устриці. Хвилину стояли та чесали своє довге чорне волосся, яке потім завязали в узол на потилиці. Потім голову завязали білою хустиною. Над очима причепили собі круглє побільшуюче скло, в металевій оправі. Біля кожної дівчини стояла невеличка посудина з малесеньким отвором, якy кожна відсунула на море. Хвилинку пізніше кожна скочила в море і з ногами наперед і кожна вхопилася своєї судини. Так довкола плавали, поки одна за одною не зникла. Крізь бистру воду видно було їх глибоко на дні.

Тревало це цілу хвилину, заки перша дівчина зявилася на поверхні та принесла повні пригорщі устриць, які зложила до посудини. Одна за одною дівчина виринала з моря. Заки відітхнули свіжим повітрям, почувся довгий свист.

Залив Ґокашо в давніх часах був одним з найбагатших у перлові устриці.

Мікімото перщий прийшов на думку, що японські устриці вигибають, тому став плекати ці сотворіння. В 1890 році поселився на Перловому острові посеред заливу Аґо. Спершу вживав маленьких, на сонці висушених глиняних кульок, а саме вкладав їх в середину устриць. Вже в 1892 році ті кульочки стали покриватися перловою масою. Мусів ждати аж до 1898 року, заки міг зібрати перший „плід" своєї праці.

Мікімотова фарма плекання перлових устриць це дуже велике проміслове підприємство.

Потім ми в Токіо оглянули „фабрику" перел, де з них роблять самоцвіти.

Як відомо, перла витворюються так, що в устрицю дістанеться зеренце піску, або якийсь інший дрібосенький предмет. Цей предмет доскулює ніжному тілу устриці. Щоби той біль улекшити собі, устриця випускає матерію, якою покриває дотичний предмет і так помало повстає перла.

ПОДЯКА.

Складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені запомоги з фонду запомогового за скалічення. Бажаю У. Н. Созові якнайліпшого розвою і нових членів. Дякую теж щиро урядникам відділу 206 У. Н. Союза.

Андрій Швець.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 6. квітня 1936 помер ЕМІЛЬ ЛОТОЦЬКИЙ, довголітній член Запорозької Січи, 117 відділу У. Н. Союза в Ню Йорку. Похорон відбувся дня 8. квітня 1936.

Земля Йому пером.

Семен Кучма, секр.

Занятий директор.

— Чи можу бачитися з паном директором? — питається гість возного.

— На жаль, ні. Пан директор дуже занятий і казав, що хіба коли би було щось дуже важне, то можна його збудити...

Похвалив.

Тато говорив, що в усьому світі нема такої другої жінки, як тета!

— О, то мене дуже тішить!

— Я так сказав тато, що то ціле щастя для світа.

— Слухай, з чого вмер той Перелестюк?

— Того ніхто не знає...

— Ов! що за таємничий чоловік! Передтим ніхто не знав із чого він живе, тепер ніхто не знає, з чого він помер...

Будівельна катастрофа.

— Чи управитель будови знає, що стіна завалилася?

— Ні. Ми старалися відкопати його зпід стіни, щоби йому сказати це, одначе не вдалося нам!

Учитель завдав домову задачу: „В гостині у тети". Найкоротшу задачу написав учeник Круцляк: „Ми не застали тети дома".

Сильна воля.

Лікар: — Пане Файґелес, чи ви ніколи не відчуваєте потреби купелі?

— Чому ні, та я вмію запанувати над собою!

На двірці.

Чоловік: Колиб ти була так довго не вибиралася, ми булиб не спізнилися до поїзду.

Жінка: — Колиб ти так не наглив був, ми тепер не мусілиб ждати так довго на другий поїзд.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (153)

Тарзан скоро злучив своє ліве крило з правим крилом Томія і першу чорну армію ціймано клином. Двіста вояків заплатили життям за свою вірність Гаретові. Двацять згинули з руки самого Тарзана. Але заки клин зійшовся, інші втекли, щоби пристати до резерви...

...Здалека божевільний Ніярх, найстарший священик баалітів, приглядався лютуючій битві. Довгі віки його люте плем'я ворогувало смертельно з александріянами, котрих воно вважало еретиками, і тепер його серце радувалося, як він побачив, що їх кров ллялася під ударами чужинців вaлізників.

„Дивіться!" — він кричав. „Іх веде той, що себе називав Іскандром! Тепер ми знаємо, що це не бог, а чорт!" Гострий голос священика перемінився на гістеричний крик. „Це воля Баала, щоб злучитися з тими, що нищать наших ворогів!"

Незадовго потім фанатичні баалiти, узброєні в ножі, палки і вили, вийшли на рівнину, щоб кинути свою силу проти відділів Тарзана. Вони не мали вправи у воюванню, але сила їх нападу та лють їх ворожнечі проти александріянів могла спричинити розгром відділів Тарзана.